

11.03.2016

Oikeusministeriö

OM 6/41/2006

Sisäministeriön lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi tuomioistuinten ulkopuolista rikosasoiden käsittelyä koskevan uudistuksen voimaannpanosta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Oikeusministeriö on pyytänyt sisäministeriöltä lausuntoa otsikossa mainitun uudistuksen voimaannpanosta ja eräistä siihen liittyvistä laeista. Sisäministeriön poliisiosasto on pyytänyt asiasta lausunnon sisäministeriön rajavartio-osastolta ja Poliisihallitukselta. Sisäministeriö liittää Poliisihallituksen lausunnon (POL-2016-2984) sisäministeriön lausuntoon. Sisäministeriön näkemyksen mukaan Poliisihallituksen lausunnossaan esittämät huomiot ovat perusteltuja ja esitettyjä muutoksia ei erikseen kaikilta osin tuoda esille sisäministeriön lausunnossa. Sisäministeriön rajavartio-osastolla ei ole omaan toimialaansa liittyvistä muutoksista lausuttavaa.

Yleistä

Uusi menettely on tarkoitus ottaa käyttöön 1.12.2016. Edellytyksenä kuitenkin on, että sekä poliisihallinnon että oikeushallinnon tietojärjestelmät ovat valmiina ja toimintavarmat mainittuna ajankohtana. Sisäministeriön käsityksen mukaan molempien tietojärjestelmien tulee olla varmuudella toimintavalmiina ja -varmoja ennen käyttöön ottoa. Tämä tulee huolellisesti varmistaa ja olla sekä oikeushallinnon että poliisihallinnon hyväksymä.

Sisäministeriö pitää tärkeänä, että Liikenteen turvallisuusvirastolla on jatkossa oikeus saada tiedot poliisin havaitsemista teoista Poliisihallituksen esittämällä tavalla, koska tiedot eivät jatkossa ole saatavissa oikeushallinnon järjestelmistä. Lakia ajoneuvoliikennerekisteristä (541/2003) tuleekin muuttaa tässä yhteydessä. Eriksien tulee arvioida, millä lainsäädäntömuutoksilla muiden seuraamukseen määrittämiseen oikeutettujen viranomaisten kuten esimerkiksi tullimiehen ja rajavartiomiehen määrittämien seuraamusten tiedot saadaan siirrettyä ajoneuvoliikennerekisteriin. Saadun tiedon mukaan liikenne- ja viestintäministeriössä on parhaillaan vireillä ajoneuvoliikennerekisterilain muutos, jossa ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain 11 § 1 momentin 5 kohtaa muutetaan siten, että poliisi -sanalla tilalle tulee esitutkintaviranomainen.

Hallituksen esitysluonnoksen voimaantuloa koskevaa 4 lukua tulee täydentää kokonaisuutena ja voimaantuloajan osalta.

Taloudelliset vaikutukset

Poliisiasiaihin tietojärjestelmän (Patja) korvaavaa Vitja -järjestelmää valmistellaan parhaillaan ja seuraamuksiin liittyvät toiminnallisuudet on tarkoitus siirtää uuteen tietojärjestelmään Vitjan käyttöön oton yhteydessä, joka on tämän hetken arvion mukaan vuoden 2018 lopussa. Nykyiseen poliisiasiaihin tietojärjestelmään tehtävät muutokset ovat tarpeen, koska uusi tietojärjestelmä ei ole valmistunut alkuperäisessä aikataulussa. Tietojärjestelmäkustannukset Patjan osalta ovat Poliisihallituksen arvion mukaan kaikkiaan noin 700 000 euroa, joita lain voimaantulon vuoksi joudutaan tekemään. Muutosten toteuttaminen on vielä kesken ja kustannuksia tulee aiheutumaan myös vuonna 2016.

11.03.2016

Osa muutoksista joudutaan toteuttamaan sekä nykyiseen tietojärjestelmään että uuteen tietojärjestelmään. Tämän hetken arvion mukaan myöhempi tietojärjestelmien rajapintojen uudelleen päivittäminen Vitjaan tulee aiheuttamaan myöhemmin mahdollisesti noin 50 000 - 150 000 euron kustannukset. Tarkkaa arviota on vaikea antaa tässä vaiheessa.

Sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain valmisteluaineistossa (HE 94/2009 vp) ei ole kovinkaan tarkasti arvioitu poliisille työmäärän lisäyksestä aiheutuvia kustannuksia. Hallituksen esityksessä (HE 94/2009) sivulla 28 todetaan, että "rangaistusmääräysmenettelyssä annettuja rangaistusvaatimuksia vastustetaan vähän ja rikesakkomenettelyssä määrättyjä rikesakkoja saatetaan erittäin vähän tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tämän perusteella voidaan olettaa, että sakko- ja rikesakkomääräysmenettelyn käytön yhteydessä hyvin pieni osa rikkomuksista epäillyistä ei hyväksy asian ratkaisemista summaarisessa menettelyssä ja siinä määrättävää seuraamusta." Poliisihallitus on kuitenkin arvioinut, että voimaantullessaan sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain mukainen sakkoprosessi tulee työllistämään poliisia selvästi enemmän kuin nykyiset rikesakkomenettely ja rangaistusmääräysmenettely. Poliisihallituksen lausunnossa on tätä kommentoitu tarkemmin.

Poliisihallituksen arvion mukaan työmäärä lisääntyisi noin 15 - 20 henkilötyövuotta ja tämän kustannusvaikutus olisi 0,85 - 1,15 milj. euroa vuodessa. Yhteenlaskettuna kyse olisi siis vähintään noin 1,55 milj. euron kustannusvaikutuksesta poliisille alkuvaiheessa ja vähintään 0,85 milj. euron vuotuinen kustannusvaikutus työmäärän lisäyksenä. Näitä kustannuksia ei ole huomioitu valtion talousarviossa tai poliisitoimen kehityksessä.

Laki sakon ja rikesakon määräämisestä

Lain 3 §:ssä säädetään sakkomääräyksen soveltamisalasta. Ajokorttilaki (386/2011) on säädetty sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain hyväksymisen jälkeen. Sisäministeriön näkemyksen mukaan ajokorttilaki tulisi lisätä soveltamisalaan.

Esityksen 8 §:ssä esitetään muutosta vaatimuksen tai määräyksen allekirjoittamiseen. Esityksen mukaan allekirjoitus voitaisiin tehdä myös koneellisesti. Sisäministeriö pitää tätä erittäin kannatettavana muutoksena.

Nyt lausunnolla olevan hallituksen esityksen lisäksi sisäministeriö esittää, että sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain 4 § (epäillyn suostumusta) tarve arvioitaisiin uudestaan. Asia voidaan käsitellä tämän lain mukaisessa menettelyssä, jos rikkomuksesta epäilty tunnustaa teon ja hyväksyy siitä määrättävän seuraamuksen sekä luopuu oikeudestaan suulliseen menettelyyn ja suostuu asiain ratkaisemiseen tämän lain mukaisessa menettelyssä. Kieltäytyminen menettelystä lisää poliisin työmäärää.

Lain 3 luvussa säädetään rikesakon määräämisestä ajoneuvoa pysäyttämättä havaittujen liikenne rikkomusten käsittelystä. Tämän soveltamisalaa tulisi harkita laajennettavaksi joko tässä yhteydessä, oikeusprosessin keventämisen yhteydessä tai tielikennelain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Rikoslaki

Lain 7 luvun 3a ja 3 b § euromääräiset summat tulee tarkastaa lakiehdotuksista vastaamaan perusteluita.

Laki rikesakkorikkomuksista

Lain 14 § 1 momentin 6 kohdassa mainitut euromääräiset summat tulee tarkastaa.

Poliisijohtaja

Sanna Heikinheimo

Poliisitarkastaja

Jari Pajunen

11.03.2016

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö SM 11.03.2016 klo 15:17. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Poliisihallituksen lausunto (POL-2016-2984)

Tiedoksi

Sisäministeri Petteri Orpo
Erityisavustaja Mikko Kortelainen
Kansliapäällikkö Päivi Nerg
Osastopäällikkö Kauko Aaltomaa
Johtava asiantuntija Tiina Ranta-Lassila
Sisäministeriön rajavartio-osasto
Poliisihallitus